

golva hevernek a folyósón és előszobákban, mert nincs helyünk. Az a reményünk azonban, hogy a közoktatásügyi kormány, mely ide évek óta valóban bámulatossá munkával és áldozatokkal emeltetett pompás épületeket az egyes tudomány-szakok részére, most a könyvtár érdekében, mely valamennyi tudomány-szakot egyaránt szolgál, a lehető legrövidebb idő alatt megvalósítja azt a kifejezett határozott szándékát, hogy Kolozsvárt az erdélyi múzeum és egyetemi könyvtár számára megfelelő végleges könyvtár épületet emeltessen. Vajha ez így volna s a kormánynak ezt a határozott komoly tervét semmiféle ok és kérdés ne bonyolítaná, ne zavarná meg és ne késleltetné. Mert e terv tovább halasztása nagy károkat okoz, sőt ki kell jelentenem, veszedelmet is hozhat könyvtárunkra. Együttal hátramaradást ama nemes és fontos célokra, melyeket az Erdélyi múzeum-egylet könyvtára több mint 40 esztendeje szolgál ebben a hazarészben.

Nemcsak minket tenne boldoggá, ha immár megérnék azt, hogy az ország e jelentékeny, egészen nyilvános könyvtára hivatásához méltó helyiségben a működését megszorító viszonyoktól szabadulva teljes erővel fejlődhetnék: de hiszem, hogy az Erdélyi Múzeumot alapító ama halhatatlan emlékü nagy férfiaknak még haló porukban is szellemük öröme és meglegedésére szolgálna az a nap, melyen itt egy hatalmas új könyvtár kapui nyílnának meg a köz részére.

A SZEGEDI SOMOGYI-KÖNYVTÁR ÁLLAPOTA 1899/1900-BAN.

A Somogyi-könyvtár 1899/1900. évi állapotairól, nevezetesen a címztározás és rendezésről, az évi gyarapodásról, a használatról s a nevezetesebb mozzanatokról jelentésemet a következőkben terjesztem elő.

Múlt évi jelentésemben kiemeltem, hogy a könyvtár régi állományának címztározása és szakokba osztása az előző évben befejezve lett. E nemben a teendők tehát pusztán a legutóbbi év beszerzéseire és adományaira szorítkoztak, a melyek minden hiány nélkül el is készültek.

Mintegy 900 alap- és utalólap készült s így az alap- és szak-czímlapok száma most már külön-külön az 54.000-et megüti. Az előbbiek 118, az utóbbiak 126 dobozban vannak elhelyezve. A címztározott újabb állomány is a szakokba már beosztva és elhelyezve lett.

A múlt évben megkezdett lebélyegzések folytatását azonban a személyzet más irányú elfoglaltságánál fogva egyelőre felfüggeszteni kelle. A jövő évben a lebélyegzések folytatása és remélhető befejezése is megtörténik.

E mellett egyes szakokból kisebb mérvű áthelyezések, valamint

néhány szakban az új szekrényeknek a régiektől elütő mértékénél fogva szükséges átszámozásai foganatosítottak.

Az 1899. évi július 1-től a folyó év június hó végéig a könyvtár 1007 kötetből álló 423 munkával szaporodott. Ez összegben az alapítványi járulékok, tagilletmények és adományok is bennfoglaltatnak. Ellenben a magyar nemzeti múzeumtól az 1899. évi december hó végén átvett és a magyar tudományos akadémia gyűjteményéből származó s mintegy évtizedre kiterjedő hírlapduplumok csonka gyűjteménye, mely 54 láda szállítmányt képezett, valamint a szegedi kir. főügyészség területéről az összes nyomdák részéről beszolgált s a szegedi kir. ügyészségtől a könyvtárnak átadott 1899. évi első félévi köteles példányok a fentebb kitétetett gyarapodás számába betudva nincsenek.

Mind a két anyag, bár sok selejtes és eltávolítandó dolgot tartalmaz, csak hosszabb időt igénylő összesítés és rendezés után vehető számba s az elnaplózás és címztározás is utólagosan lesz eszközölhető. Az ügyészségi köteles példányok azonban az átvétel után legott elnaplózva lettek, mivel az anyag itt rendezettebb állapotban volt.

Bár a két gyűjteményben sok csonka munka szerepel, mindazáltal a könyvtár állománya mégis jelentékeny gyarapodásnak néz eléje.

Alapítványi illetménykép a történelmi, természettudományi, Kisfaludy-, Szent István-társulatok s az orsz. képzőművészeti egyesület kiadványaikat ez évben is megküldték, ezentúl adományul megkaptuk a m. tud. akadémia, a m. kir. földtani intézet, a m. földtani, m. földrajzi társaságok kiadványait.

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter úr rendeletéből hivatalból megkapjuk a m. kir. központi statisztikai hivatal kiadványait is, sőt az időközben elmaradt folyamok is pótlólag jó részben megküldettek. A képviselőház elnökének rendeletéből pedig az országgyűlés folyó ciklusának nyomtatványai megküldetnek.

Egyesek jelentékenyebb adományainál fogva is gyarapodott a könyvtár, akiknek sorából a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelőségének, Szeged város tanácsának, Zsótér Andornak, Kállay Albertnek, Széll Ákosnak, dr. Löw Immanuelnek, Thomay Józsefnek, Főkövi Bélának, stb. neveit említhetem fel.

A könyvtár legutóbbi gyarapodásához képest annak szakonkénti állománya tehát a következő:

Ösnyomtatvány (idegen és magyar)	175 mű	193 kötet	164 drb.
Vallástudomány (6 alszak)	7035 »	12539 »	11132 »
Jogtudomány (8 alszak)	2364 »	4028 »	3599 »
Államtudomány (5 alszak)	1010 »	1806 »	1663 »
Orvostudomány (6 alszak)	1147 »	1821 »	1637 »
Természettud. és matematika (5 alszak)	2501 »	4475 »	4166 »
Bölcsészet, nevelés, szépművészet (3 alszak)	2434 »	4326 »	3999 »
			26*

Történelem, földrajz (9 alszak)	5805 mű	11658 kötet	11092 drb.
Nyelvészet és szépirodalom (6 alszak)	4666 »	9366 »	8279 »
Vegyes (6 alszak)	981 »	7441 »	7189 »
Hírlapok (3 alszak)	247 »	1513 »	1937 »
Összesen	28,365 mű	59,166 kötet	54,857 drb.

Ezen állományból a Somogyi adományát képezte törzskönyvtárra esik 20 369 mű 43,700 kötettel, míg a városi beszerzések és más adományok 7996 művet s 15,466 kötetet képeznek.

Ezúttal is megemlítem, hogy a beszerzések ez idő szerint megállapított módja a könyvtár érdekei szempontjából hátrányos.

Az elmúlt évi szünet alatt a könyvtárt 61 olvasó használta. Az olvasó termet az országos gazdasági kiállítás, valamint a képzőművészeti egyesület által rendezett tárlat következtében támadt rendkívüli viszonyoknál fogva csak szeptember hó 12-én lehetett megnyitni. De a szeptember hó egész folyamán, valamint az ez évi április hó folyamán rendezett képtárlat a könyvtárt használókra nézve igen zavarólag és elidegenítőleg hatott.

Lépéseket tettem, hogy a 10 órától 5 óráig tartó tárlatok 1 órával megrövidíttessenek s a tárlat d. u. 4 órakor berekesztessék. De ellenkezőleg az történt, hogy a tárlatok ideje d. u. 6 óráig kiterjesztve lett.

A szabályzat szerint megállapított délelőtti és délutáni hivatalos órák alatt az elmúlt évben a könyvtárt összesen 10,815 olvasó látogatta, kik összesen 11,554 művet használtak. A múlt évihez képest az olvasók száma csökkent, a használt műveké emelkedett.

A könyvtár-használat havonkénti számszerű adatait a következő táblázat tünteti elő:

Év és hónap	Olvasók száma			
	összesen	napi átlag	napi létszám	
			leg-nagyobb	leg-kisebb
1899. július-augusztus	61	—	—	—
» szeptember	761	51 ¹⁶ /..	116	2
» október	1657	63 ¹⁹ /..	122	26
» november	1609	64 ⁹ /..	127	36
» december	1205	52 ¹¹ /..	114	2
1900. január	1412	56 ¹⁹ /..	99	31
» február	1384	60 ⁹ /..	102	32
» márczius	1419	52 ¹⁶ /..	102	31
» április	470	24 ⁶ /..	39	1
» május	466	17 ²⁴ /..	37	7
» június	311	13 ¹² /..	27	7
Összesen	10815	45 ¹⁰³ /..	—	—

Megjegyzem egyúttal, hogy olvasók közül 4901 a 6 óra után első időszakban látogatta a könyvtárt, a délelőtti időszakban azonban olvasó alig-alig volt.

A látogatók társadalmi állásuk és foglalkozásuk szerint a következőképp oszoltak meg: lelkész 35, tanár és tanító 658, tanuló 9581, író 71, művész 18, ügyvéd 31, katona 41, törvényhatósági tisztviselő 66, állami tisztviselő 186, magánhivatalnok 177, orvos 15, gyógyszerész 4, gazdálkodó 6. mérnök s építész 125, kereskedő 74, magánzó 189, nő 280.

A könyvtár helyiségeit és berendezését, valamint a könyvtár kezelését az elmúlt évben is többen látogatták és tanulmányozták a vidékről.

A könyvtár- s múzeumi bizottság az elmúlt évben 4 ülést tartott s az iktató könyv szerint az 1899. év végéig 321., ez évi június hó végeig pedig 175. ügyirat érkezett be.

A könyvtár és ezzel együtt a múzeum szervezeti és ügykezelési szabályainak átvizsgálása és kiegészítése megtörtént s a szabálytervezet ez időszert a tanács, illetőleg a szervező-bizottság elbírálása alatt áll.

A járulék-napló, a szakok sorszám-leltára, a látogatási napi jegyzékek pontosan vezetettek, illetőleg a gyarapodás mérvéhez képest kiegészítve lőnek.

A szünet alatt a könyvestermek összes polczai letakarítva s egyúttal a G., H., és J. szakokba osztott összes könyvek egyenkint megvizsgálva és kipurolva lettek.

Kiemelem, hogy a vallás- és közoktatásügyi miniszterium ez évi június hó 28-án 36590. számú leiratában kijelentette, hogy: »örömmel győződött meg arról, hogy a közönség által jelentékeny áldozatokkal fenntartott könyvtár és múzeum minden irányban megfelel teljes mértékben fontos kulturális rendeltetésének« s ezért a város közönségének »a kulturális ügyek iránt tanusított érdeklődéseért, valamint a városi könyvtár és múzeum igazgatóságának a gyűjtemények fejlesztése és közművelődési hatásuk fokozása körül kifejtett buzgalmaért« elismerését és köszönetét nyilvánította.

Végül jelentem, hogy az üresedésbe jött segédkönyvtárosi állásra a múlt évi szeptember 20-án tartott közgyűlés Tömörkény Istvánt választotta meg, ki a múzeumok és könyvtárak országos főfelügyelősége részéről ez évi július hó folyamán rendezett könyvtárnoki tanfolyamon részt is vett.
